Yemen'de Sağlık Sektörünün Durumu

Yemen'de uzun süredir devam eden çatışmalar sivilleri son derece olumsuz etkiledi. Çatışmaların Mart 2015'te şiddetlenmesiyle ülkede ciddi bir insani kriz patlak verdi. ACAPS izleme grubunun verilerine göre, bugün dünyanın en kötü insani krizi Yemen'de yaşanıyor.[1]

Kasım 2015 itibarıyla akut malnütrisyon tedavisi sağlayan yaklaşık 220 tesis de dahil olmak üzere yaklaşık 600 sağlık tesisi; hasar, kritik malzeme sıkıntısı veya sağlık çalışanları bulunmaması nedeniyle kapandı. Diğer sağlık tesisleri aynı sebeplerden dolayı çok daha düşük kapasitede çalışıyor.

Ocak 2016'nın sonundan bu yana, sağlık tesislerine çatışmalarla bağlantılı olarak 35.000'den fazla kazazede Yemen'deki yerel ve uluslararası sağlık tesislerine başvuruda bulundu. Mart 2015'ten bu yana ise 6.100'den fazla kişi hayatını kaybetti. Resmi raporlar ölenlerin çoğunlukla sivillerden oluştuğunu belirtiyor. Çatışmalar sonucunda ölen ve yaralananların tahmini sayıları, sağlık tesisleri verilerine dayandığı için gerçek sayıların çok altında bulunuyor. Birçok kişi sağlık tesislerine erişme konusunda ciddi sıkıntılar çekiyor. Yapılan planlar kitlesel kayıp yönetimi üzerine olsa da, ana vurgu etkilenen alanlarda, tedarik zincirinin bakımı da dahil olmak üzere can kurtaran temel sağlık hizmetlerinin kullanılabilirliğini desteklemeye kaymıştır. Bu değişim, Yemen'deki sağlık hizmetlerinin hızla çöküşünü gözler önüne sermektedir.[2]

Sağlık Hedefleri

1. Entegre Sağlık Hizmetleri Sunumunun Sağlanması

   Entegre sağlık hizmetlerinin sunumu bağlamında yapılanlar ve yapılacaklardan bazıları aşağıdaki gibidir.[3]

   - 10.546.101 kişinin, birincil ve ikincil sağlık ihtiyaçları için; ilaç ve malzemelerin tedarik ve dağıtımı noktasında kesintisiz tedarik zinciri yönetim sisteminden faydalanması hedef alındı.

   - 7.082.356 çocuk rutin bağışıklama kapsamında aşılandı.

   - 608.472 travma kitinin tedarik ve dağıtımı yapıldı.

   - Annelere doğum öncesi ve doğum sonrası bakım da dahil olmak üzere, üreme, anne, yeni doğan ve çocuk sağlığı sağlayan 600 mobil sağlık birimi ve sosyal yardım hizmetleri faaliyete geçirildi. Rutin bağışıklama, tarama ve tedavilerin sağlanması hedeflendi.

   - 3.106.916 kişi, acil obstetrik ve cinsiyete dayalı şiddet bakımı da dahil olmak üzere üreme sağlığı hizmetleri ile desteklenmektedir.
2. Tüm sağlık yardım programlarının bilgi yönetimi, planlaması, koordinasyonu, izlenmesi ve değerlendirilmesinin geliştirilmesi
3. Sağlık hizmetlerini rehabilite etmek, erken iyileşmeyi güçlendirecek kapasiteyi arttırmak

   - 750 sağlık kuruluşunun temel onarımları ya da donanım ve malzeme tedariği yapıldı.

   - Etkilenen alanlarda yaygın salgınlara eğilimli hastalıkların riskinin tanımlanması; yerinden edilmiş nüfusa ev sahipliği yapanları da kapsayan tüm bölgelerde hastalığa yakalanmamaları amacıyla erken teşhis ve tedavi için bir gözetim sistemi kuruldu.

Birleşmiş Milletler Mülteci Ajansı (UNHCR) ve Uluslararası Göç Organizasyonu (IOM) tarafından ortaklaşa yürütülen bir teknik çalışma grubu olan TFPM tarafından yayınlanan iki rapor, şu anda Yemen'de 2 milyon yurt içinde yerinden edilmiş kişinin (IDP) bulunduğu ve 1 milyon yerinden edilmiş kişinin de geri döndüğünü gösteriyor.[4] Bu veriler ülke çapında güvenlik ve sosyo-ekonomik koşulların daha da

bozulmasıyla, daha fazla sayıda insanın IDP konumuna düşeceğine işaret ediyor.

Bugünlerde yayınlanan çok sektörel konum değerlendirmesi raporu ve geçen ay yayınlanan periyodik olarak güncellenen bir nüfus hareketleri izleme raporu (TFPM 12. rapor), yerinden edilmiş nüfusların Yemen'deki en kapsamlı ve detaylı tahminlerini yapıyor. Bu şekilde 2017 için yapılması planlanan insani yardım hedefleri için bilgi sunumu da sağlanmış oluyor.[5] Raporlar, IDP konumundaki insanların asıl yaşam alanlarındaki gelirlere ve temel hizmetlere erişim olanaklarının, şuanda yaşadıkları bölgelerdeki imkanlarla kıyasına da imkan sağlıyor. Yine aynı raporlara göre IDP konumundaki insanların %40'ı, gelecek üç ay içinde eve dönmek niyetinde olduklarını bildiriyor.

BM Yemen Ülke Temsilcisi Ayman Gharaibeh, geri dönmeye çalışanların muazzam zorluklarla karşı karşıya olduğunu, geri dönen çoğu insanın yaşadıkları bölgelerin temel hizmetlerden yoksun olduğunu ve çatışmalarda ciddi hasar gören yıkık dökük evlerinde yaşamak durumunda kaldıklarını belirtiyor. Gharaibeh'e göre, döndüklerinde hâlâ insani yardıma ihtiyaç duyuyor olmaları insanları genellikle tekrar topraklarından uzaklaşmak zorunda bırakıyor. Yurduna dönenlerin gıda, maddi yardım ve psiko-sosyal destek öncelikli ihtiyaçları devam ediyor.

TFPM raporları, ülkenin her yerindeki 2 milyon IDP için hayatın nasıl korkunç bir hale geldiğini de gösteriyor. Tanımlanan IDP yerlerinin %84'ünde gıda ve malnütrisyon sıkıntısının yaygın olduğu, malnütrisyona ilaveten, ishal ve sıtma, Yemen'in yerinden edilmiş insanları için en sık rastlanan sağlık problemleri olarak gösteriliyor. Şimdiye kadar, yerinden olmuş kişilerin %71'i yoğun şiddet olaylarının yaşandığı Hac, Amanat, el-Asimah, Sana'a, Dhamar, Ibb ve Taizz dahil olmak üzere Yemen'in merkez ve batısındaki valiliklerine sığınmak istiyor. Böylece çoklu yerinden edilmenin giderek arttığı gözlemlenmektedir. Geçim fırsatlarının yetersizliği ve bazı bölgelere yardımların ulaşamamasından dolayı, göçmen ailelerin çocuk işçiliği ve erken evlilik gibi yollara başvurmasıyla başka bir sosyal ve psikolojik kriz durumu ortaya çıkıyor.[6]

---

[1] http://www.tearfund.org/en/2016/11/why_my_heart_is_broken_for_yemen/

[2] Health Sector Situation, http://www.who.int/hac/crises/yem/appeals/en/

[3] Health Cluster Objectives, http://www.who.int/hac/crises/yem/appeals/en/

[4] http://www.unhcr.org/news/press/2017/2/58ac0b170/yemens-brutal-conflict-pushing-million-displaced-return-danger-joint-unhcr.html

[5] http://reliefweb.int/report/yemen/yemen-task-force-population-movement-tfpm-12th-report-executive-summary-january-2017

[6] http://www.unhcr.org/news/press/2017/2/58ac0b170/yemens-brutal-conflict-pushing-million-displaced-return-danger-joint-unhcr.html